

החוויה של הרצל נחתם שוב

האירוע המרכזי, אמש
צילום: יוסי זילינו

ב-125 השנים שחלפו מאז הקונגרס הציוני הראשון פיתחה התרבות הישראלית מעטה דק של ציניות כלפי היכולת לשנות ולחלום ● יותר מדי פעמים כורח השרידות גרם להעדפת האלתור על חשבון הראייה לעשרות שנים קדימה ● ולא היה כמו הכנס החגיגי בימים האחרונים בבאזל כדי לזכור ולהזכיר את היכולת ההרצליאנית להתעלות מעל צרות אופקים ולהוציא את החזון לפועל ● רק אם נרצה

עמר לחמנוביץ
שליח "ישראל היום" בבאזל

בנימין זאב הרצל נזקק לשישה ימי מעשה בלבד כדי להקים מדינה. או לפחות להבין ולעכל שבר מים הספורים הללו הוא הניח את

הרצל הבין שהפתרונות שהעם היהודי מוצא לעצמו הם הסללה לפי תרונות גדולים יותר, למען עולם טוב יותר. "השאלה היהודית" שהטרידה את העולם שבו פעל (Die Judenfrage) נענתה בעצם הצינונות המדינית, ובהקדמת המוסדות שהניעו לפעולה ציונית – להעפלה, להתיישבות ולהגשמה. כעת, כפי שאמר בבאזל ד"ר מיכה גודמן בת"ש שוקה נבואית שאופיינית לו, הגענו לשלב חדש באחריותו של העם היהודי: אם הרצל מצא פתרון אוניברסלי לבי עיה יהודית, אנחנו מצויים בעידן שבו בעיות אוניברסליות נפתרות על ידי פתרונות יהודיים.

מלכודת האלתור
הקונגרס הנוכחי התברל מזה הראי שון בכך שהתרבות הישראלית פיתחה ברבות השנים מעטה דק של ציניות כלפי היכולת לשנות ולחלום רחוק. הצורך בחזון התחלף, לעיתים קרובות מדי, בכורח של שרירות. במוכח מסוים, האלתור הישראלי המפורסם – שעשה שם בכל העולם – נהיה לנו לרועץ. תוכניות קיומיות, שחושבות על ישראל העתידית, על יום העצמאות ה-100, על חייהם של הנכדים והנינים, ולא על שנת התקציב הבאה – הפכו ללא

ממשית. אלא שהרצל הציב חזון שביי טא רצון. בהמשך השורה ביומנו כתב: "היסוד למדינה הונח כבר בעצם רצונו של העם במדינה". מילה אחת בעברית מבטאת יותר מכל את המעבר מהאירוע המטאפיזי של הקונגרס הציוני הראשון לאירוע הפיזי ושמו מדינת ישראל. זו המילה "חוויה". הרצל, חוזה המדינה (מלשון חיוון), הוא גם מנסח החוויה בין העם היהודי לארצו. באנגלית יש לכך שתי מילים נפרדות – visionary – מייצגת את חוזה המדינה, ו-contract את ההסכם בין העם למולדתו. בעברית זה נשמע טוב יותר, בהיר יותר, אמי תי יותר. חליפות הפראק השחורות נעלמו בחלוף 125 שנה, אבל תחושת הטקס נותרה והרופק ההיסטורי עדיין פעם, כשבמרכז הכנסים בבאזל התגודדו השי בוע מאות רבות של יהודים. הם השיקו כוסיות והתמנגלו, אבל גם חגו סביב שאלה אחת גדולה וקבועה: בכניסה לשנתה ה-75, מה צריכה מדינת ישראל להיות – מקלט בטוח ליהודים מאיומים גלובליים תמידיים, או חברת מופת? המענה המתבקש, שנגוד ממגוון המי פגשים השבוע בבאזל, הוא שכל התי שובות נכונות.

כיד' באלול התרנ"ז, אחרי ש-208 הצי רים התפזרו למדינותיהם, רשם הרצל ביומנו: "בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים". מה גרם להרצל להבין שבכנס הייחודי די של הקונגרס הציוני הראשון יוסדה מדינת היהודים? הרי חלפו עוד יובל שנים עד להכרות העצמאות, ובמהלך כן עמד העם היהודי בפני סכנת כליה

המכר ששליו יושבת הקיום המדיני של העם היהודי. כיד' באלול התרנ"ז הוא עוד התרוץ צץ באולם בית הקזינו בבאזל, עימלן דגלים, העיר – כעורך מיומן – לנאומו הצירים שנשלחו אליו מבעוד מועד, ושלח את מקס נורדאו הנוזף בחזרה למלון כדי שזה יחליף את מלבושיו הק לים בחליפת פראק כיאה לקוד הטקס.

תוכניות שחשובות על חיי הנכדים

והיננים, ולא על שנת התקציב הבאה – הפכו ללא ריאליות במציאות פוליטית מעורערת

כשלא שקע בביצת מרמור פוליטית כש"רבני המחאה" של מינכן מחו נגד הכוונה לקיים בעיר את הקונגרס הציוני הראשון. הוא פשוט העדיף תיק אותו לבאזל – והשאר היסטוריה.

לחזור לשלמות מוסרית

כך שאם יש תוכנה אחת שעלתה מן הפאנלים, מהקוקטיילים ומהי מפגשים הרבים שנערכו השבוע בבאזל, הרי היא שעל העם היהודי לזכור את המעלה ההרצליאנית שמאפיינת אותו במאה ורבע של ציונות: יכולת להתעלות מעל צרות אופקים ונמיכות אינטרסים, ולהוציא חזון אל הפועל. הציונות ברוחו של הרצל חותרת לשלמות מוסרית ורוחנית לעם היהודי. זהו החוזה שעליו הוא חתם, והוא מקבל אשרור כבר 125 שנה.

ריאליות במציאות פוליטית מעורערת. רת. המציאות הזו כופה עלינו סטייה מן היכולת לחשוב על הקולקטיב, וביעיקר היא מדכאת את היכולת לחלום ולחזות, להסתכל אל מעבר לאופק. אלא שהמציאות – ביכולתה להרתשתנות, ובמהירות. הרצל היה מאותם יחידים סגולה שמסוגלים לשאוב מן המשבר ומן שפיפות הרוח תוכנית עילאיות ומציאות חדשה. כך, כאשר סיקר כעיתונאי את משפט האנטישמי אדואר דרימון ואת משפט דרייפוס, כך כשכיתת רגליו בעקשות בין הנרבנים הגדולים, וכך

צילום: עומרי טגן

האווירה בכנס